

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Titulus IX. Discussio Historica circa necessitatem Solemnis publicationis
Canonum, in locis ubi servandi sunt, faciendæ, illorumve receptionem per
usum, ut vim obligandi habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

futurumque, ut Iudices primarii Tribunalis, quamvis Laici essent, possent illas admittere, illa auctoritate Spirituali, nec minuta Jurisdictione Temporalis, quam Ecclesiastici à Principibus tenerent.

Locutus sum tantum de potestate, quae Principibus competit, quatenus Magistratibus Politicis, in Appellationibus tanquam ab abusu. Protectoris Ecclesiae dignitas, quae suprema potestati temporali cohaeret, illam longius prorogat; verum ejus limites assignare difficile est. Nomen hoc non tribuit Principibus jus faciendi Leges circa res spirituales; sed eis imponit obligationem procurandi executionem earum, quas fecit Ecclesia. Hanc ob causam, Magistratus aliquando admittunt Appellationes tanquam ab abusu propositas à sententiis, quas Ecclesiastici Iudices, circa res spirituales tulerunt. Usurpent auctoritatem quae sibi non competit, si Appellationes tanquam ab abusu admitterent, cum sententia de qua appellans conqueritur, non est evidenter contraria Legibus Ecclesiae, quia hoc in casu agitur de interpretatione Canonum, quae non competit principi: Legis interpretatio pendet ab eo, qui ejus ferendae auctoritatem habet.

Sed cum evidens est violatos fuisse Canones, Magistratus contendunt appellari posse ad Ordinarium; appellari posse tanquam ab abusu; se posse has appellationes admittere, non arrepto Thuribulo: quia Decretis suis Ecclesiae inserviunt, ejusque triumphum de contemptoribus Legum ipsius adjuvant, sed illam non regunt. Haec appellationes vulgares evaserunt, definitio litis plerumque expeditior est. Judiciorum Ecclesiasticorum solemnitates & numerus sententiarum similia, qui necessarius est, ut sententiae Curiarum Ecclesiasticarum supremam auctoritatem acquirant, tantam prolixitatem, totque impensas trahunt, ut saepe declinetur haec via, cum alia occurrit. Clerus Parisiensis an. 1605, congregatus aliquid huic malo remedium afferre voluit, sed ob resistantiam Archiepiscoporum Lugdunensis & Bituricensis, coactus fuit hoc laudabile consilium ad tempus magis propitium transferre.

Tractatus hic Gallicè compositus est à defuncto Domino LE MERRE, in Curia Parisiensi Advocato eruditissimo, mihiq; communicatus ab ipso, Anno 1703. Hunc autem in Latinum verti curavi, Anno 1729. ut subnecterem Observationibus meis circa Constitutiones, quarum nonnullis maxime affinis est: in his enim Autoris consilium imitatus ostendi, quomodo intelligendi sunt *Canones de Rebus Temporalibus* statuentes, eoque modo Ecclesiae potestatem excedentes, adhibitisque eiusdem distinctionibus, exposui extra *Corpus Juris* non vagatus. Hic autem plurima adduxit exempla aliunde sumpta, tum ex *Conciliis*, tum ex *Libris Juris Civilis*, Codice Theodosiano & Justiniano, nec non ex *Capitularibus* aliisque *Constitutionibus Regum Francorum*: quibus testimoniis magnopere illustrantur ac confirmantur quae à me dicta sunt, ea suppletur quae omissa sunt, quaeque praecipue spectant Leges de rebus spiritualibus à Principibus conditas, ideoque illorum potestatem, saltem, specie, superantes. Unde his Observationibus accedit nova utilitas, ex comparatione, inter Leges Civiles, & Leges Ecclesiasticas utrinque similiter extra suam ditionem vagantes.

TITULUS IX.

DISCUSSIO HISTORICA circa necessitatem solemnibus publicationis Canonum in locis, ubi servandi sunt, faciendae, illorumve receptionem per usum, ut vim obligandi habeant.

P R A E F A T I O.

Occurrunt plura Decreta Summorum Pontificum, tam antiqua quam nova, quae supponere videntur quod quidquid Titulo *Canonis* insignatur, praesertim si à Sede Apostolica emanet, aut illius auctoritate fulciatur, obliget independenter ab omni stipulatione, in Locis, ubi servandum est, faciendae, nec non ab omni receptione per usum. Extant etiam celebres Canonistae, qui docent, quemvis *Canonem* obligare, ac inter alios FAGNANUS in *Cap. I. de Constitutione n. 47.* ubi haec habet: *Secundo, nota omnes Canones esse de precepto*; quod deinde probare conatur, nullo excepto Canone, nec circumstantia ulla, petita, aut ex qualitate Canonis, aut ex conditionibus requisitis, ut Lex obliget. Cum ergo multa referat, ut ejusmodi Decreta & Sententiae Autorum laudatorum discutiantur, & explicentur, in mentem venit referre & explicare Auctoritates, quae probent, Canones obligandi vim non habere, nisi postquam in locis, ubi vigere debent, debite publicati fuerint, aut per usum recepti sine ulla publicatione.

Ut ergo utrumque feliciter fieri possit, duo incumbunt peragenda. 1. Ut referantur nonnulla hujusmodi, eaque praecipua. 2. Ut colligantur auctoritates, quae illa elucidant. Utrumque autem genus desumitur ex Pontificibus & ex Conciliis. Hoc autem in prioribus Canonum intricat, quod indistinctè loquantur de obligatione servandi Canones, nulla facta exceptione eorum, qui sibi invicem adversantur, vel qui abrogati sunt, vel quibus derogatum est, aut qui non conveniunt quibusdam Locis, aut Temporibus, aut Personis: unde confundere videntur Canones Generales cum Particularibus; vigentes cum obsoletis; qui ad Fidem pertinent, cum illis qui solam respiciunt Disciplinam; Temporales cum Perpetuis, etsi haec inter se collata Canonum genera maxime differant. Hoc autem opus eò libentius suscipitur, quod ad Canonum reverentiam plurimum conferre possit, ex collectis hac de re in eo testimoniis.

CAPUT PRIMUM.

Præcipua Decreta quae insinuant servandos Canones qualescumque.

Horum Decretorum Primum est in *Epistola CALESTINI I. ad Episcopos Apuliae & Calabriae*, Anno 427. scripta. Hic enim *Cap. 1º.* complectens quodvis Canonum genus, sub Titulo *Regularum Patrum*, nomineque *Decretalium Constitutorum*, illorum observationem cuilibet Sacro Ministro in primis commendat, sine ulla restrictione; idque adeo necessarium suggerit, ut eò omisso Populorum salus periclitetur: cum, si sacris Canonibus debita reverentia non habeatur, spes ulla sit fore, ut, quae aliis sacris rebus debetur, conservetur. „Nulli Sacerdotum liceat quidquam facere quod patrum poscit regulis obviare; quae enim nobis res digna ser-

„vabi

„vabitur; si Decretalium norma constitutorum, pro
„aliquorum libitu, licentiâ populis permiffâ, franga-
„tur. Nihil novi statuens antiqua Decreta qualia-
„cumque sint fervari præcipit.

Occurrit simile Decretum in *Litteris SIXTI III.* ad
Episcopos Illyricanos missis, nihil addens antiquis regu-
lis, illas indistinctè custodiri jubet. Hac in re
prædecessorum vestigia sequens, qui idem pluries il-
lis præceperant: „Vestrum nemo, [inquit] disce-
„dat, nec ab his deviet, quæ juxta regularum ordi-
„nem frequens ad vos directâ Sedis Apostolicæ de-
„crevit autoritas. Decretum est anni 437.

S. LEO non minùs indistinctè loquitur de obser-
vatione Canonum quorumcumque, in *Præfatione &*
Capite 5.º EPISTOLÆ, quam scripsit An. 443. ad
Episcopos Italiae. Docet, in *Præfatione*, Ecclesiam cor-
pus esse, quod pulchritudinem & puritatem ex obser-
vatione Canonum accipit, illorumque violatione macu-
latur; huic autem Corpori Pontificem præpositum
fuisse, ut ipsius splendorem conferret; alioqui coram
Deo, qui illum præfecit, inexcusabile futurum:
„Ut nobis, [inquit] gratulationem facit Ecclesia-
„rum status salubri dispositione compositus, ita
„non levi nos mœrore contristat, quoties aliqua
„contra constituta Canonum, Ecclesiasticamque Disci-
„plinam, præsumpta vel commissa cognoscimus; quæ,
„si non, quâ debemus vigilantia, refecimus, illi, qui
„nos speculatores esse voluit, excusare non possumus,
„permittentes sacrum corpus Ecclesiæ, quod ab omni
„macula purum custodire debemus, ambientium fœ-
„da contagione fœdari, cum ipsa sibi membrorum
„per dissimilationem compago non congruat.

Quod autem S. LEO mox dixit generaliter, de
quibuscumque servandis Canonibus, hoc idem, in *Cap.*
5.º ejusdem *Epistolæ*, nominatim ac indistinctè dicit de
Decretis prædecessorum suorum, his nimirum verbis:
„Nequid sit, quod prætermisum à nobis fortè cre-
„datur, omnia Decretalia constituta, tam beatæ re-
„cordationis *Innocentii I.* quam omnium decesso-
„rum nostrorum, quæ de Canonum promulgata sunt
„disciplinis, ita à vestra dilectione custodiri debere
„mandamus, ut, si quis in illa commiserit, veniam
„sibi deinceps noverit denegari.

Circa quod S. LEO convenit cum *Sixto III.* in duo-
bus 1.º. Commendat observationem Decretalium Sedis
Apostolicæ, nullâ factâ exceptione. 2.º. Innuat hæc
desumpta esse ex Canonibus: hoc enim inferitur ex
his verbis, de *Canonum Disciplinis.* Differt verò in eo,
quòd pœnas comminatur transgressoribus Episcopis, à
quo *Sixtus* abstinuerat.

Decretum IX. GELASII, circa obligationem ser-
vandi Canones, Anni 492. non minùs generalibus ver-
bis concipitur; postquam enim dicit, Sanctam Sedem
sibi nihil permittere, quod debita Patrum Regulis
reverentiæ adverteretur; imò quidquid illæ præscribit
studiosè custodire: adjicit, rem esse indignam Episco-
pis, inferioribusque Ministris, hæc in re ab exemplo
hujus Sedis discedere, eoque magis, quòd totum
Corpus, Capiti, quod à Deo accepit, sese conformare
debeat: „Cum nobis contra salutarium re-
„verentiam regularum cupiamus temerè nihil licere,
„& cum Sedes Apostolica, super his omnibus, favente
„Domino, quæ paternis Canonibus sunt præfixa,
„pro devotoque studeat tenere proposito, satis in-
„dignum est, quemquam vel Pontificum vel Ordini-
„um subsequenter hanc observantiam refutare,
„quam Beati Petri Sedem & sequi viderit ac doce-
„re, fatisque conveniens sit, ut totum corpus Ec-
„clesiæ in hæc sibi met observationem concordet, quam
„vigere conspiciat, ubi Dominus Ecclesiæ totius po-
„tuit principatum.

Collecta hucusque Decreta diriguntur ad sacros Mi-
nistros, eosque excitant, ad Canonum quorumcumque
custodiam, variis momentis. 1.º. Ob reverentiam illis
debitam. 2.º. Ad salutem Populorum sibi commissio-
rum. 3.º. Ob iteratas sæpius admonitiones à Sede

Apostolica sibi factas. 4.º. Ob Ecclesiæ splendorem
retinendum. 5.º. Pœnarum comminationem. 6.º. Exem-
plo ejusdem Sedis, quæ servat illos, & servandos
docet.

Hoc unum autem in illis vexat, quòd generalibus
locutionibus utantur, iisque secum plura absurda, aut
incommoda, involvere videantur. Sequens verò re-
ipsa intricat; ait enim, quòd, si quis Episcopus, aut
Clericus, vel Laicus, non indifferenter recipiat statuta
SS. Patrum, quæ titulo *Canonum* insigniuntur, seipsum
convincere, se Catholicâ & Apostolicâ fide carere, se-
que efficaciter non credere Sancta Quatuor Evangelia.
Desumitur ex *Epistolâ LEONIS IV.* ad Episcopos
Britanniæ, circa Annum 850. scripta; sic enim loqui-
tur: „Quam ob causam & magna voce pronunciare
„non timeo, quia, qui illa, quæ dicuntur Sanctorum
„Statuta, quæ apud nos *Canones* prætitulantur, five
„sit Episcopus, five Clericus, five Laicus, non indif-
„ferenter receperit, ipse se convincit nec Catholi-
„cam & Apostolicam, nec vera Christi Evangelia qua-
„tuor, utiliter & ad effectum suum retinere vel cre-
„dere.

Extat hoc Decretum apud GRATIANUM *Canon.*
I. DIST. XX. in verbis paulo diversum. Augetur dif-
ficultas non parum, ex eo, quòd antea enumerans
Canones recipiendos, multos inter illos collocat, qui
sunt vel obscuri, vel ambigui, vel moribus Gallorum
non apti, vel sibi invicem repugnantes, ob diversas
locorum, temporum, & personarum circumstantias.
Legenda hujusmodi enumeratio, ut sanè de hæc diffi-
cultate judicari possit.

Decretis hujusmodi, ex *Epistolis* Pontificum desum-
ptis, adjiciendi nunc sunt notabiliores *Conciliorum Ca-*
nones, quia similem pariunt difficultatem, eamque
confirmare videntur exemplo suo.

Ejus generis sunt *Can. I. Conc. CALCEDON.* An.
451. celebrati. *Canon. 2. Concilii in TRULLO* habiti,
An. 692. *Canon. I. Conc. NICENI II.* convocati An.
787. In hoc conveniunt, quòd Canonum omnium ante-
teâ conditorum à Conciliis, tam Generalibus, quam
Particularibus, five Orientalibus, five Occidentalibus,
executionem præcipiant. *Trullanus* alios explicat,
hujusmodi Conciliorum seriem contexens, quæ in
genere tantum alii recensent.

Cum Canones illorum Conciliorum inter se quan-
doque dissentiant, factum, ut contrarii, ab uno quoque
trium mox citatorum Canonum, probentur firmen-
turque. Exemplum habes hujus contrarietatis maxi-
mè notandum, in *Canone 14. Concilii Antiocheni*,
An. 341. celebrati, qui reprobatur appellationes ad Se-
dem Apostolicam; & Canonibus *Africanis*, qui illas
item damnant; si conferantur cum Canonibus *Conc.*
SARDICENSIS, An. 347. habiti, qui easdem probant.
Undè fit, ut præcipi nequeat observatio omnium
Canonum, quin simul præcipiatur, ut contrarii
Canones serventur.

Ut ergo clariùs pateat, quæ, ex tribus laudatis
Canonibus, Calcedonensi, Trullano, ac Nicæno, exur-
gat difficultas, referendi sunt singuli ipsissimis verbis.
Primus sic concipitur: *Canones, qui à Sanctis Patri-*
bus in unaquaque Synodo huc usque constituti sunt, ob-
servari æquum censuimus.

Hæc locutio, in unaquaque Synodo, adeò generalis
est, quòd comprehendat, tam Synodos Occidentales,
quales *Arelavensis*, An. 314. *Sardicensis*, An. 347.
Carthaginensis, *Milevitana*, cæteræque *Africana*, ce-
lebrata ante annum 451. quam Orientales, quæ in
Codice Universalis Ecclesiæ continebantur, quæque
solæ Canones condiderunt, nimirum, *Nicæna*, *Con-*
stantinopolitana, *Ephesina*, *Ancyrana*, *Neocæsar. Antio-*
chena, *Laodicena*, & *Gangrensis*.

Hæc autem considerationes confirmantur à *Canone*
Trullano, cujus hæc sunt verba ad rem apposita. Ob-
„signamus etiam reliquos omnes Canones, qui à Sanc-
„tis & beatis Patribus expositi sunt, id est à 318. divis
„Patribus, qui Nicææ convenerunt, ab iisque qui Ancy-
„ra,

» ræ, & iis etiam qui Neocæsareæ, similiter & qui
» Gangris. Præterea & ab iis qui Antiochia Syriae,
» atque etiam qui Laodicea Phrygiæ. Præterea autem
» à 150. Patribus qui in hac à Deo conservanda &
» Imperiali Civitate convenerunt, & à 200. qui Ephe-
» siorum Metropoli prius coacti sunt, & 630. Sanc-
» tis & Beatis Patribus qui Calcedone, similiter &
» iis qui Sardicæ, & qui Carthagine, & qui rursus
» in hac Dei Cultrice & Imperatrice urbe conven-
» runt sub Nectario, qui huic Imperanti Civitati præ-
» sidebat, & Theophilo, qui fuit Alexandria Archiepis-
» copus.

Cætera, quæ habentur in eodem, tam præceden-
tia, quam subsequencia illud quod retulimus, præ-
termittendum ducimus, quia ad elucidationem Cano-
nis Calcedonensis, nec non & Nicæni, prout iste cum
illo convenit, non faciunt; spectant siquidem par-
tim ad Canones Apostolorum, partim ad Epistolas
Patrum Græcorum, quæ *Canonica* vocantur. Quoad
Nicænum *Canonem*, notare sufficit: 10. Quod expres-
sam mentionem non faciat, nisi de Sex Conciliis
Generalibus præcedentibus, & de Conciliis Provin-
cialibus, de quorum numero tacer. 20. Trullanam
Synodum inter Sex comprehendit. Hujus autem
Canones, in pluribus, Ecclesiæ Romanæ, seu Oc-
cidentalis Canonibus adversantur: ideoque Canones
secum repugnantes probet, sicuti Calcedonensis I.
Trullanus II. eorumque observationem insimul præ-
cipiat.

Jam satis superque de Decretis, quæ indistinctè
præcipiunt, ut Canones ab omnibus serventur, ac
de Canonibus illa confirmantibus, in eo quòd
idem præcipiunt, & de incommodis hinc emergen-
tibus, nempe, Decreta illa, nec non & Canones
hujusmodi, ad impossibile obligare; cum simul ser-
vari nequeant, quæ contraria: Item, obligare ad
servandos Canones non receptos, aliose abrogatos,
vel ut noxios, vel ut moribus patriis non con-
sentaneos.

Nunc, ad hæc absurda, aliave similia respondendum,
10. Prædicta incommoda non occurrere, nisi in Cano-
nibus ad Disciplinam spectantibus; cessare autem si-
mens Ecclesiæ inspicitur. Hanc autem aliam non
esse, quam ut unaquæque Regio Canones sibi con-
venientes observet. Hoc positò, nullum incommodum:
nulli Canones damnantur, sed in honore habentur,
prout cuique loco utiles sunt. Omnes quidem re-
verentiâ digni sunt, sed non omnes utique uti-
les: diversa remedia, diversis morbis applicanda:
illorum usus liber esse debet, dummodò quilibet iis
utens ad salutem perveniat. Hoc unum Ecclesiæ de-
siderat: modus est indifferens; si probatus fuerit ab
iis, qui præfunt, vel præesse debent. Fides una est
& eadem apud omnes, & esse debet: mores autem
non item; sed illorum diversitas permittenda, prout
necessitas, vel utilitas id postulat. Extant non pauci
Canones, sive antiqui, sive novi, qui id docent.
Circa res hujusmodi maxima vis usus & consuetudinis.
Multa antiquitatis vigerunt, postea abolita fuerunt,
deinde restituta, pro temporum varietate. Quæ nunc
vigent, abrogationi obnoxia sunt.

Respondendum. 20. Propositiones generales pro
subiecta materia accipiendas: Nomine autem *Canonum*
servandorum, non alii intelliguntur, quam, qui re-
cepti sunt, & vigent; ideoque vim Legis habent.
Hinc autem sequi quòd Canones decretave, quæ in-
distinctè præcipiunt, ut Canones serventur, intelli-
gendi sunt de iis, qui adhuc in vigore sunt, eaque
omnia habent, quæ requiruntur ad obligandum.

Respondendum. 30. Plura ex adductis Decretis con-
dita fuisse benè multos post annos, quibus lati erant
Canones, quorum observationem indistinctè com-
mendabant præcipiebantque: idcirco istos jam jam
publicatos, aut per usum, multò prius obligasse;
eaque de causâ, ut custodirentur, urfisse, dummo-
dò non fuerint aboliti.

CAPUT SECUNDUM.

*Autoritates, quibus relata Decreta explicantur, probatur-
que, Canones non obligare, nisi in Locis, ubi servandi
sunt solemniter publicentur, & interdum publica-
tionem iterandam esse, vel nisi saltem per usum re-
cepti fuissent.*

Collectioni faciendæ præmittendum, [ut ex di-
cendis patebit] obligationem publicandi Leges
quascumque ex Jure Naturali nasci; cum, sine publi-
catione, debite cognosci nequeant, nullisque obliga-
ri possit ad faciendum, quod non novit: quia ad im-
possibile nemo obligari potest. Hinc innumeri pro-
pmodum Canones hanc præceperunt: Et præsumen-
dum, illos, qui illius non meminerunt, supposuisse
illius necessitatem adeò notam esse, ut Prælati,
quibus publicandi onus incumbit, huic muneri non
defuturi essent. Itaque hujus Collectionis Scopus
præcipuus non est, ut probetur, quæ, & quanta sit
Publicationis necessitas; sed, ut ostendatur, quis il-
lius modus, cæteraque explicantur: quæ ad illam
pertinent. Quod cum melius feri non possit, quam
Conciliorum testimoniis, quæ de illa mentionem ex-
pressam fecerunt, occurrentia ab initio sæculi IV. us-
que ad sæculum XV. accuratè congeremus, salvo
tamen necessario defectu.

Antiquissimum omnium defumitur ex *Concil. ARE-
LATENSI*, habito An. 314. Extat in illius *Epistola* ad
SYLVESTRUM Pontificem. Supponens Concilium
Decreta sua vim obligandi habere non posse sine
publicatione, mittit illa ad illum, ut illius opera in-
notescerent per totum illius districtum, & Christia-
norum infinitæ multitudini, ad Imperatorem Sena-
tumque Romanum, ob negotia apud eos peragenda
confluenti. Eamque esse ipsius mentem his verbis
significat: *placuit etiam, antequam à te, qui majores
Dioceses tenes, per te potissimum omnibus insinuari.* Cor-
ruptus est hic locus; ut restituatur legendum, *ante
à te audiri, & cognosci, qui major es Diocesis, à te po-
tissimum omnibus insinuari.* Colligitur hæc restituito
ex *Summa Epistola* præfixa Canonibus: *quod decre-
vimus communi consilio charitati tue significavimus, ut
omnes sciant quid in futurum observare debeant.* *CONC.
TOM. I. pag. 1426. & 1427.*

Laudatum Concilium quodammodo Generale fuit;
quia ex præcipuis Orbis totius Provinciis constabat,
& ab Imperatore convocatum fuerat, ad finiendas
Controversias Universam Ecclesiam spectantes; & *Le-
gati* Sedis Apostolicæ interfuerunt. Idcirco Canones
illius publicatione generali indigebant, ut ad omnes,
propter quos conditi erant, pervenire possent. In
quo hi Canones differebant ab illis, de quibus
CÆLESTINUS, in *Epist.* supra objectâ: ubi insinuat,
extare Canones proprios quibusdam Regionibus, vel
cuidam generi Personarum, quos ideò illarum Cano-
nes appellare licet, ob peculiarem ad illos respectum.
Hic autem videtur sensus illorum verborum, *nulli
Sacerdotum liceat suos ignorare Canones: Vox illa, suos,*
attentione digna, legitur non solum apud *JUSTELLUM*
& *LABBEUM*, sed etiam apud *BURCHARD. Lib. II.
Cap. 16. & IVONEM CARNOT. Part. VI. C. 281.* si verò
apud *Gratianum* omittatur *Can. 4. DIST. XXXIII.*
idemque fiat quandoque in *Capitular. 6. Regum Fran-
ciæ*, interdumque mutetur in istam, *sacros*: mendum
est, corrigendum per *Epistolam* ipsam, prout refertur
à citatis Autoribus.

Eandem publicationis necessitatem itidem suppo-
nit *Concil. NICÆN.* An. 325. in *Epist. Enciclica*, seu
Circulari, missa ad Episcopos, qui non interfuerant;
sic enim ibi loquitur: *Quæ literis ad vos perscri-
bere visum est, ut intelligere possitis quæ Decreta san-
citraque.* *SOCRAT. Lib. II. Cap. 9.*

Eandem suppositionem videre est in *EPIST. Con-
cilii SARDICENSIS*, habiti An. 347. ad Papam *JULIUM*,
qua

qua illum suorum Decretorum certiorum faciant; hæc enim habet: *Tua autem excellens prudentia disponere debet, ut per tua scripta, qui in Sicilia, qui in Sardinia, & in Italia sunt, fratres nostri, quæ acta sunt & definita sunt, cognoscant.*

Porro, si Concilium Sardicense, si Concilium Arelatense credidissent Canonum publicationem factam Romæ, sufficere, ut notitia illorum certa ad alias Ecclesias transmittatur; non rogassent Pontificem, ut Decreta, ad illum missa, communicaret Episcopis sui districtis. Patres quoque *Nicani* Canones suos Episcopis, qui non interfuisent, non mississent; sed satis habuissent, ut Romam deferrentur, hac spe, fore, ut hinc ad cæterorum notitiam devenirent.

Porro, quod appropriat nonnullos Canones quibusdam regionibus, nihil aliud est quam publicatio, ibi, non alibi facta, aut acceptatio, receptioque per usum, ab istis, non ab aliis facta.

INNOCENTIUS I. mentem suam clariùs exposuit circa necessitatem publicationis Canonum, in *Epistola ad Vitricium Episcopum Rotomag.* illi siquidem suggerit, præcipitque, ut populis vicinioribus, nec non & Collegis suis, Collectionem Canonum sibi missam, publicandam curet; tum, ut cognoscant Romanos mores, tum, ut Prælati dicant, quomodo regere debeant, qui Christi fidem amplectuntur; „Erit dilectionis tuæ per plebes finitimas & Sacerdotes nostros, qui in illis regionibus propriis regionibus præsentent, regularum hunc Librum quasi didascalicum atque monitorium, sedulo insinuare, ut ita nostros cognoscere, & ad fidem confluentium mores, valeant docendi sedulitate formare.”

Objecta sunt supra quadam verba *Sixti III.* scribentis ad Episcopos Illyrici, quæ sumpta ut par est, obligationem servandorum Canonum fundari, nedum in eorum iustitia, sed etiam in illorum publicatione, innuunt. Prohibens enim ne discedant ab eo, quod Sancta Sedes præscripsit, insinuat, illos ad obedientiam teneri, ob duas causas. 1^a. Quod pluries præcepti Apostolici notitiam acceperunt, ut patet his verbis: *Frequens ad vos Decreta decrevit autoritas.* 2^a. Quod præceptum iustum sit, ut hinc colligitur juxta regularem ordinem.

Eadem doctrina probatur per *Epistolam S. LEONIS* ad Episcopos, in qua loquitur de duplici publicatione: altera, quæ primâ vice Canones notificantur; altera, quæ, si oblitæ fuerint, in memoriam revocantur. Utraque inferitur ex his verbis: *Ne qua excusatio de ignoratione Canonum nascatur, quamquam ignorare nunquam licuit Sacerdotem, quid Canonum regulis definitum fuerit, hæc ad vestras Provincias scripta direximus.* Prior desumitur ex eo quod dicit, *Sacerdotem non posse ignorare Canones;* hoc enim provenit ex eo quod illos publicandi cura incumbit Sacerdoti. Posterior, ex cæteris verbis, quibus patet denuò missos Canones fuisse præfatis Episcopis, ut iterata publicatione illorum memoria conservaretur.

CAPUT TERTIUM.

Autoritates alie adhuc clariores, circa eandem Canonum publicationem.

CONCILIIUM TOLETANUM IX. An. 655. habitum, Publicationem Canonum adeo necessariam duxit, quod vim obligandi haberent, ut, volens novos antiquis attexere, illos publicari decrevit, sicuti veteres sequuti publicari fuerant; huc etiam adductum fuit spe, fore, ut ipsa publicatione, ac cum aliis conjunctione, æqualiter stabiles ac venerandi efficerentur.

„Id communi definitione decernimus; ut Capitula, quæ in præfatis Canonibus minimè habentur inserta, pari promulgarentur sententia, & antiquis jungerentur regulis perenni iugitate mansura, & omni reverentiâ conservanda. Legere est aliquid fortissimum.

Tom. I.

tiùs clariùsque de necessitate publicationis Canonum, in Concilio XVI. ejusdem Civitatis, An. 693. celebrato. *C. 7.* Refertur à *GRATIANO Can. 17.* *DIST. XVIII.* sub numero *Cap. 6.* hujus Concilii, sed truncatus; ideòque, ut in Concilio habetur, hic describetur; quæ enim resecta sunt argumento favent. *Grandis populo datur emendationis correctio, si gesta synodalia, dum quandoque peraguntur, relatione Pontificum in suis Parrochiis publicantur.* Quæ emendandi populum ratio ex duplici capite petitur: 1°. Ex ipsa culparum cognitione, quam accepit ex publicatione, & remediorum quibus curantur. 2°. Ex autoritate medicorum, fiduciaque in illis. „Et ideò plena decernimus unanimitate connexi, ut dum in qualibet Provincia Concilium agitur, unusquisque Episcoporum ad monitionibus suis intrâ sex mensium spatium, omnes Abbates, Presbyteros, Diaconos, atque Clericos, seu etiam omnem Conventum Civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non & cunctam Diocesis suæ plebem aggregare nequaquam moretur; quatenus coram eis publicè omnia referata, de his quæ eodem anno in Concilio acta, vel definita extiterint, plenissimè notiores efficiantur.

„Habita ergò ratione utilitatis populo proventuræ ex hac publicatione, uno ore præcipimus, ut quilibet Episcopus à Concilio Annuo redux, convocet Clerum Sæcularem & Regularem, & Plebem Civitatis, cum Clero, & Plebe Dioceseos, ibidemque legendos Canones curet à Concilio conditos: profectò etenim pravorum severitas extirpari, dum Canonica instituta, ad agnitionem eorum observanda, modis omnibus inducuntur.

„Vitiolorum extirpatio fit cognitione Constitutionum Canonicarum; ita scilicet, ut, quæ sint, aut præteritis gestis, aut in præsentibus constitutis, nullus his contradicere audeat, nullus ea reverberare præsumat, nullus non implere contendat; sive veteres, sive recentes, tantam in se ipsas reverentiam excitant, ut nemo contra illas loqui audeat, & quisque conetur observare.

„Si verò nihilominus contingeret quod has constitutiones aliquis transgrediat, hunc volumus per duos menses communionem Ecclesie esse privatum; quod si quispiam ea parvipendenda crediderit... nec non potius earumdem definitionum fautor benevolus extiterit, sententia excommunicationis duorum mensium curriculo persistat usquequaque.”

Cum *Capitularia* Regum Francia circa negotia Ecclesiastica, inter Constitutiones Ecclesiasticas accenseantur, hic referre fas esset illorum loca, quæ Publicationem *Capitularium* præcipiunt, sive Episcopis, sive Comitibus. Sed quia hæc loca collecta sunt à *BALUZIO. n. 15. 16. 17. Prælection.* in illa, sufficere ut ad citatos numeros remittamus.

Interea observabimus, *Heraldum*, Archiepiscopum Turonensem, post compositam nonnullorum *Capitularium Summam*, illam publicasse in Synodo Diocesanâ An. 858. Qua in re Regum voluntati, qui illa condiderant, sese conformavit, nec non Ecclesie perpetuæ praxi, quæ suarum Legum publicationi semper providit, ut obligandi vim haberent.

Veritatem hanc agnoscit *LEO IV.* rescribens ad Episcopos *Britanniæ*, qui illum super diversa Capita consuluerant. Perpenso etenim quod necessaria sit Canonum Publicatio, quodque illius cura Episcopis incumbit, ait, *Cap. 1.*, Episcopos non posse Canones ignorare, quia ipsorum fuit illos in Conciliis promulgare, ac etiam recipere, idque ab ullis aliis usurpari non possit, quod his verbis exprimit. *Cum in sacris Conciliis ab Episcopis promulgata sint regulae, & receptæ, quis extrâ Episcopos promulgator Canoniarum quiverit esse sententiarum?* Relata verba subministrant occasionem distinguendi tria genera Canonum.

Primum est eorum, qui ab ipsis Conciliis conditi sunt. Alterum est eorum, qui ab aliis Conciliis Generali-

nerali-

neralibus, vel Particularibus, Occidentalibus, vel Orientalibus, quam ab ipsis, in quibus itidem leguntur, vel promulgantur. *Tertium* eorum, qui, cum usu recepti jam sint, sed malè servati, in posterioribus Conciliis innovantur. Hinc quoque *Triplex Canonum Promulgatio*. 1^a. Fit in ipso Concilio Canonum conditore. 2^a. In Concilio aliorum anteriorum adoptante & confirmante. 3^a. In Concilio, Canones ab aliis ejusdem Patriarchatus, vel Primatiae, vel Provinciae editos, renovante.

Præter has promulgationes, est alia non minus necessaria: nempe, ea quæ fit in Synodis Diocesanis, in Parochiis, aliisque Ecclesiis. Seorsim de eâ sermo factus est à Conciliis Toletanis supra laudatis; de eadem quoque frequens mentio postea fiet.

De *Acceptatione Canonum*, eorumque *Receptione per usum*, intelligendus videtur Canon 2. Concil. MOGUNTINI An. 847. habiti; Cujus hæc sunt verba: „Cum omnia Concilia Canonum, quæ recipiuntur, sint à Sacerdotibus legenda & intelligenda, & per ea fit eis vivendum & prædicandum, necessarium duximus, ut ea quæ ad fidem pertinent, & ubi de extirpandis vitiis & plantandis virtutibus scribitur, hoc ab eis crebrò legatur & bene intelligatur ut in populo prædicetur.“

Idem dicendum de *Capit. 9. Capitularis GUILBERTI*, Episcopi, fortè Carnotensis, quod BALUZIUS collocat Sæculo IX. Sic autem se habet: *Ut in proxima Synodo unusquisque suos Canones habeat & intelligat, quia nulli Sacerdotum licet ignorare Canones.* Sumptus hic Canon ex loco supra citato CÆLESTINI I. loquitur de Canonibus receptis in Dicecesi, & accommodatis Diocesano moribus; qua de causa dici possunt proprii illorum, pro quorum utilitate conditi, vel recepti sunt.

Idem sentiendum de *Cap. 34. Canonum ÆLFRICI*, Sacerdotis Anglicani. In eo, comparans Ministros Sacros cum Religiosis, exprobrat illis negligentiam & contemptum Canonum, cum isti secundum Regulam vivant, etsi ista data sit ab homine, & Canones emanare credantur à Spiritu Sancto, pergensque adjicit: *Etsi quis illam interdum transgreditur, transgressionem ab Abbate humiliter suscipit. Quâ igitur auctoritate Sacerdotes despexeritis, istorum omnium Conciliorum despexistis Constitutiones: Monachi enim unius hominis Constitutiones tenent, Sancti videlicet BENEDICTI, & secundum ejus Regulam vivunt, quam si violant, corrigunt statim cura humilitate, juxta Abbatis sententiam: Vos autem habetis Regulam, si vel eam legere volueritis, quid vobis sit constitutum.* Canones citati sunt Sæculi XI. nec aliud erant quam jus receptum apud Anglos.

Ne autem hic Canon, duoque proximè præcedentes, videantur ad rem non pertinere, in memoriam revocandum, hic agi, nedum de Canonum Publicatione, sed etiam de illorum Receptione per usum, quæ interdum publicationis vicem gerit.

CAPUT QUARTUM.

Aliæ Auctoritates circa Canonum Publicationem, ipsius modum speciatim spectantes.

EX adductis hætenus Auctoritatibus pauca sunt, quæ aliud probent, quam necessariam esse Publicationem Canonum, eoque modo faciendam, ut ad illorum notitiam sufficienter perducatur: afferendæ mox, ad usque finem, his adjiciunt, quæ sigillatim ad eam requiruntur; explicantes, inter alia, quo loco, quo tempore, quo numero, quâ auctoritate, quibusve aliis circumstantiis, faciendâ sit; nec non, quæ contrâ objicere, quæ respondere licet, subministrantes.

Omnium prima ex INNOCENTIO III. desumitur, habeturque in *Cap. 1. de Postulat.* Huic ansam præbuit eventus celebris Sæculi XII. exeuntis. Cum Sedes *Senonensis* tunc vacasset, Capitulum postulavit

Episcopum Antissiodorensis, misitque Præcentorem, ad illam Pontifici præsentandam. Is illam rejectit, hanc adducens causam, quòd interdictum latum contrâ Regnum Gallia, ob adulterium *Philippi Augusti*, violarat. Episcopus sese excusabat, dicens, se illius cognitionem non habuisse; quia de illo certus non factus fuerat, nec à Papa illius latore, nec à Legato promulgatore, nec ab Executore, ad Executionem misso. Excusationi respondebat Pontifex, frivolum esse; quia interdictum solemniter pronunciatum fuisset, & publicè promulgatum coram multitudine personarum, nec, ut constitutio obliget, necesse esse, ut singulis notificetur speciali mandato, vel Litteris ad id scriptis. Legendus Textus, in quo hæc verba præcipuè notanda: *Cum Cardinalis idem sententiam præsentibus multis solemniter & publicè promulgavit; quæ ostendunt publicationem factam in locis, quæ Interdicto subiciebantur. Quibus addenda sunt verba ista: Nec sit necessarium, cum Constitutio solemniter editur, aut publicè promulgatur, ipsius notitiam, auribus singulorum per speciale mandatum, vel per litteras inculcare; sed id solum sufficit, ut quis ad ejus observantiam teneatur, quòd eam noverit, aut solemniter editam, aut publicè promulgatam.* Hinc inferre est, publicationem Legis esse debere, ut illius sufficientem cognitionem præbeat, nec aliud amplius exigi.

His adjicit Pontifex, quòd, cum quidam, Canones Concilii *Sardicensis* non custodientes, sese excusarent, allegantes quòd illos non noverant, excusatio rejecta fuerat, ex eo quòd, apud illos celebratum fuerat; sic enim loquitur: *Cum & contrâ quosdam, qui Concilium Sardicense non servabant, tanquam illud non habuerint, aut perceperint, Canonica tradat auctoritas, quòd eis non facile facultas credendi tribuitur, cum idem penes illos in suis regionibus actum fuerit, & receptum.*

Non examinabimus an factum mox relatum cum Historia concordet; cum non allegetur, nisi ut pateat, *Innocentium III.* existimasse, quòd, ut Canones obligent incolas hujus vel illius regionis, oporteat ut in hac publicati fuerint, vel per usum recepti.

Juxtâ eadem principia, *Concil. LATERANENSIS IV.*, cui idem Papa præfuit, An. 1216. duos Canones condidit, quibus providit, ut Leges Ecclesiasticæ in locis, ubi servandæ sunt, promulgentur. Prior est, in *Cap. 25. de Accusat.* Cum enim Concilium præcepisset, ut Concilia Provincialia celebrarentur, & in iis reformarentur, quæ à Testibus Synodalibus denunciata fuissent; *quæ in iis statuta fuerint publicentur in Synodo Diocesana quotannis celebranda.*

Posterior legitur, in *Cap. 13. de Pœnit. & Remiss.* Supponit publicationem faciendam ab Episcopis per totam Diocesim; postquam enim medicis jussit, ut post duas aut tres visitationes, ægrotos moneant, ut Sacramenta sumant, quia morbi sunt pœna peccatorum, isti que cessantibus, & illi cessant; subjicit, præceptum usum suum non habiturum, nisi à die quo Canon hic ab Ordinariis locorum promulgatus fuerit, idèdque nec pœna incurretur, nisi propter transgressiones publicationem subsecuturas.

Quod *Prior*, de Publicatione Decretorum Provincialis Concilii cujusque, in Diocesana Synodo faciendâ, jussit, jam jusserat *Conc. TOLETAN. XVI.* supra laudatum: undè huic præcepto maxima accessit auctoritas; eum Concilium *Lateranense IV.* celeberrimum fuit, itâ ut Generale, per antonomasiam, sive præstantiam, nuncupari consueverit. Quâ auctoritate factum, ut plurima ex posterioribus Conciliis, tam Generalibus, quam Particularibus, eandem Publicationem pariter injunxerint. Inter quæ notabiliora sunt, quæ eandem iterare jusserunt, vel singulis annis, vel pluries in anno; nec non & ea, quæ suorum Decretorum obligationem suspenderunt ad tempus præfixum, aut duorum mensium, aut unius, computandum à fine primæ publicationis.

PRIORIS GENERIS *Primum*, est *Concilium*, apud COGNAC celebratum, An. 1262. Locus hic est in Provincia Burdigalensi: Sic autem loquitur Cap. 7. *Statuimus ut Constitutiones Provinciales, annis singulis, in Synodis publicentur: maxime ille, per quas pena transgressoribus infliguntur.* Quod dicit de Constitutionibus Provincialibus, intelligi potest de præteritis, ac de futuris, sicuti de præsentibus ab ipsis factis; cum vox illa, *Provinciales*, indistinctè sumpta, omnes & singulas hujus triplicis generis comprehendat.

Secundum, est *Concilium Viennense*, in Austria habitum, An. 1267, quod præcipit, ut sua Decreta, singulis annis, in Synodis publicentur, & in Parochiis, quæ Laicos spectant.

Tertium, est *Concil. Londinense* An. 1268. celebratum, idem præcipiens, circa publicationem suorum Decretorum, in Synodis Diocæsanis, addensque, circa Monasteria, ut pluries in anno nonnulli Textus Juris sigillatim designati, in illis legantur.

Quartum, est *Conc. Salzburgense*, An. 1272. C. 18. Juber, ut Decreta sua, quater in anno, publicentur, in Ecclesiis Cathedralibus, & Conventualibus.

Quintum, *Conc. Rotomag.* 1339. statuens, ut, nedum sua, sed & aliorum ejusdem Provinciæ Conciliorum Decreta pluries publicentur: præcipit quoque, quod omnes Diocæsanæ copiam hujusmodi Constitutionum, ac aliorum Provincialium Conciliorum recipiant, & in suis Synodis frequenter publicare procurent.

Idem propè videre est in *Concilio* apud *Castrum Gonterii*, in Provincia Turonensi 1336. C. 9. & in *Concilio Andegavensi*, ejusdem Provinciæ 1365. Cap. 32. Plures cujusque anni dies præfigunt ad publicationem Decretorum Provincialium, præcipiuntque, ut singulis his diebus fiat in vulgari lingua.

POSTERIORIS GENERIS Concilia præcipua sunt 1º. *Concil. Valladolid.* in Diocesi Palentia, in Hispania, suarum Constitutionum obligationem suspendit per duos menses à die publicationis in locis, ubi servandæ erant, faciendæ: *Volumus insuper quod Constitutiones prædictæ ad observantiam sui ligent omnes nostra legationis & singulos, post duos menses à publicatione prædicta, faciendâ in Ecclesiis Cathedralibus, numerandos.* Habitum fuit An. 1322.

2º. *Concilium Auxitanum*, à loco ubi habitum est *Marciacense nuncupatum*, An. 1326. C. 14. & 49. Prius Caput suspendit per duos menses, postterius, per mensem, obligationem constituta servandi. Utrumque de quibusdam tantum de Constitutionibus loquitur; quoad cæteras, præcipit dumtaxat *Concilium*; ut singulis annis publicentur.

3º. *Concilium Salzburgense*, An. 1392. C. 3. statuit, ut pena à se lata vim non habeat, nisi post mensem, à die publicationis. *Concilium Colonense* 1310. C. 28. Pœnis non subjecerat, nisi post tres menses à die publicationis numerandos.

Quod de *Concilio Valladolid.* dictum est, à *Concilio Tolet.* anni 1355. C. 2. confirmatum est; quod declaravit, illius Constitutiones obligare in circumstantiis, in quibus voluit ut obligarent. Hæc autem circumstantiæ, ut publicentur integra in omnibus Ecclesiis Cathedralibus & in Synodis Diocæsanis coram populo, Cleroque Sæculari & Regulari, Exempto & non Exempto: quoad alia loca, summarie tantum promulgentur. Postremam ob circumstantiam, dubitatum fuit, an hæc Constitutiones obligarent in toto districtu legationis? & resolutum, obligare etiam in his locis, ubi facta summaria publicatio; quia, in præcipuis locis supra memoratis, integra facta fuerat.

CAPUT QUINTUM.

Objectio contra allatas auctoritates à Conciliis mox citatis desumptas.

Legatus insinuat, promulgationes à se præceptas, post eam, quæ in *Concilio Valladolid.* coram Concilio, Clero, & Populo facta est, necessarias non fuisse, sed ad majorem cautelam dumtaxat injunctas; hæc enim habet: „Sed quamquam singulorum auri-
„ribus juxta Canonicas Sanctiones, non esset, post
„publicationem hujusmodi [mox memoratam] Con-
„stitutiones prædictas necessarium inculcare, tamē
„ne aliquis ab ipsarum observantia possit se per
„ignorantiam aliquatenus excusare, prædictis nostræ
„Legationis Prælati injungimus, quod Constitutio-
„nes omnes & singulas, in suis Cathedralibus Ec-
„clesiis, infra octo dierum spatium, postquam illic
„delatæ fuerint, Clero non Exempto, qui de ordi-
„naria, Exempto verò, nec non Religiosis Exemptis,
„tam militaribus, quam non militaribus, auctoritate
„nostra & populo convocatis, & deinde in primis
„eorum Synodis, solemniter & integraliter faciant
„publicari. Porro, si facta in Concilio publicatio,
„juxta hoc Concilium, sufficiebat; videtur quod à no-
„bis non benè adducta fuerat ejus auctoritas, ad pro-
bandum, Canones in locis, ubi servandi, publicandos esse.

Huic objectioni plura responsa. 1º. Si Legatus in ea fuisset sententia, quæ illi tribuitur, aliter sensisset quam *Concilium Lateranense IV.* quod præcipit, ut Decreta Conciliorum Provincialium, in Synodis Diocæsanis publicentur.

2º. Hæc verba, in virtute sanctæ obedientiæ præcipiendo mandantes, ostendunt, quod existimaverit, publicationem in locis prædictis tanti momenti esse, ut digna res esset, quæ strictè præciperetur, hæc non in virtute sanctæ obedientiæ.

3º. His utens verbis, singulorum auribus inculcare, & Canonicas sanctiones ad id laudans, alludit ad dictum *Innocentii III.* in Cap. 1. de *Postular.* supra relatum, quoad majorem illius partem. Sed fausta non est hæc applicatio; nam Pontifex de notificatione privati facta, per speciale mandatum, vel Litteras ad id directas; & Legatus agit de publicatione faciendâ in variis locis, coetibusque: ideòque, non cuique singulatim, sed multis conjunctim.

4º. Hoc Sæculo XIV., nec non & præcedenti, Canonum publicatio in locis, ubi servandi erant, jam Juris Communis erat. *Concilium* siquidem *Salzburgense*, An. 1386. loquens de simili publicatione, præcepta ab anteriori Concilio ejusdem Provinciæ, dicit, eam esse de Jure antiquo: *Dudum*, (inquit) *fuit in nostra Provincia constitutum, ut Episcopi suffraganei omnes Constitutiones Provinciales habeant sigillatim, easque suis Subditis sicut juris est studeant publicare.* Hoc autem *Concilium Salzburgense*, quod hujusmodi publicationem præceperat, illud fortasse est, quod An. 1282. habitum fuit; etenim jubet, ut sua Decreta publicentur in omnibus Ecclesiis, sive Cathedralibus, sive Conventualibus; quo nomine intelliguntur quæcumque Ecclesiæ Collegiatæ, tam Regulares quam Sæculares.

5º. Legatus, qui præfuit Concilio Provinciali *Syriæ*, An. 1254. edita, contra Simoniacos, Constitutione, & missa ad Archiepiscopum Nicosiensem, illi præceperat, ut illam in Ecclesiâ præcipuâ Civitatis Nicosiensis publicaret; sed etiam ut illam promulgandam curret à singulis suffraganeis in Ecclesiis, eorumque Vicariis Generalibus, & in omnibus aliis locis, ubi hæc publicatio necessaria videretur; hæc enim habet *Conc. Tom. XI. part. 2. p. 1499. Mandantes ut ea publicari faciatis in majori Ecclesia Nicos. convocato Clero civitatis ejusdem, & ita fieri faciatis per Episcopos vel eorum Vicarios, in Ecclesiis vestra jurisdictioni subjectis, nec non per illa loca Cypri, ubi videritis expellere.*

expedire. Notanda hæc verba, convocato Clero. Ad hoc enim fiebat specialis Cleri convocatio, ut cuique, cuius intererat, Constitutio innosceret.

Non præmittenda alia Objectio, quæ fieri potest, contra id quod dictum est, Concilium *Cognacense*, Anno 1262. celebratum, omnium primum videri, quod publicationis iterationem præceperit. Hæc autem defumitur ex Synodo Diœcesis suffraganeæ, *Durban dictæ*, in Provincia *Eboracensi* habitâ, An. 1255. in qua huiusmodi iteratio his verbis injungitur. *Istas autem sententias quater in Anno, scilicet in majoribus festis anni, & solemniter volumus publicari.* Sed hæc Objectio facile solvitur, cum hic de Synodo agatur, & de Concilio sermo supra factus est.

Objici etiam posset contra Publicationis necessitatem, quod plurima Concilia, etiam Generalia, illam non necessariam judicaverint, cum illam non præceperint: & inter alia, allegari possent Concilium *Viennense*, sub CLEMENTE V. Concilium *Pisanum*, *Constantiense*, *Florentinum*, *Lateranense V.* Immo *Tridentinum*. Sed hæc Objectio ex silentio petita, vana, frivolaque videtur; cum illud provenire possit ex eo quod ea, quæ de Jure Communi sunt, subintelligi multoties soleant, quod sperandi justa erat causa, fore, ut Episcopi ultrò, spontè, solo zelo ducti, illorum Decreta promulgarent.

Est Concilium *TRIDENT.* Cap. I. Sess. XXIV. de *Reform. Matrim.* jussit, ut pluries promulgaretur Decretum suum contra *Clandestina Matrimonia*, & Cap. 16. Sess. XXIII. de publicatione frequenti Decreti circa *Residentiam Pastorum* caverit; collocatur tamen inter Concilia, quæ suorum Decretorum promulgationem disertis verbis non præceperunt, idque, quia de generali promulgatione tacuit. Hoc autem hinc evenisse videtur, quod executionem summo Pontifici potissimum commisit, dimisitque, & publicationis cura ad executorem spectat: quæ ratio ad alia Concilia, quæ de Publicatione siluerunt, extendenda est.

CAPUT SEXTUM.

Continuatio Autoritatum, circa solemnem Publicationem Canonum, in locis, ubi servandi sunt.

TOT superiunt citanda testimonia Conciliorum de huiusmodi Publicatione, ut in immensum cresceret hæc Collectio, si singula suis verbis referrentur. Idcirco illa indicare sufficiat cum notis necessariis. Hæc autem sunt: I. Concilium *Coloniense*, Anni 1423.; II. Concilium *Senense* ejusdem Anni C. 36. III. Concilium *Copenegham* 1425. IV. Synodus *Frisinghensis* 1440. Cap. ult. V. Concilium *Andegavense* 1448. Cap. 16. VI. Concilium *Toletan.* 1473. C. 28. VII. Concilium *Senon.* 1528. VIII. Concilium *Mogunt.* 1549. C. 104. IX. Concilium *Treverense* eodem anno. X. Concilium *Narbon.* 1551. C. 66.

His adjicienda Constitutiones *BENEDICTI XII.* circa Reformationem *Canonicorum Regularium S. Augustini*, An. 1339. Constitutiones *HENRICI*, *Cantuariensis Archiepiscopi* An. 1423. *Reformationes Cleri Leodiensis* approbata à *NICOLAO V.* 1448. Hæc enim omnia præcipiunt, ut sua Decreta publicentur in locis, ubi observanda sunt.

Quamvis Concilium *Basiliense* publicationem Decretorum suorum expressè non caverit, promulgata tamen sunt in Ecclesiis, quæ illa receperunt: Talis est 10. *Ecclesia Gallicana*, cujus *Pragmatica Sanctio*, ex his Decretis composita, promulgata & registrata fuit in omnibus *Parlamentis* tunc existentibus, tanquam *Lex Regni*.

Talis 20. *Ecclesia Germanica*, quæ eadem Decreta promulgavit in pluribus Conciliis Provincialibus, ac in Synodis Diœcesanis. Hoc modo publicata fuerunt in Provincia *Salzburgenfi*, ut patet ex *Cap. 25.* Synodi *Frisinghens.* Ibidem enim legitur, illam coactam ad

publicationem Decretorum *Basiliensium*, mox receptorum à Natione Germanicâ; fitque expressa mentio omnium eorum, quæ in citata *Pragmatica Sanctione* memorantur, additis nonnullis restrictionibus, quarum præcipua est abrogatio integra Præventionis in VI. Mensibus, qui Ordinariis conceduntur ad collationem, aliamve Provisionem Beneficiorum. His Conciliis & Synodis, quæ Decreta *Basiliensia* promulgaverunt, adjiciendum est Concilium *Avenionense*, An. 1425. habitum, à Cardinali *Fuxensi*, Archiepiscopo *Arelatensi*, ac Legato *Avenionensi*: mandavit siquidem publicationem Decreti de *Conceptione Immaculata*, ab illo conditi, faciendam in omnibus, singulisque Diœcesibus Episcoporum, à quibus Concilium constabat, in proxima futura cujusque Diœcesis Synodo.

Concilium *Narbonense* An. 1551. celebratum, supra citatum, diem præfixit ad publicationem suorum Decretorum in Synodo Diœcesana.

In eodem *Canone* observanda etiam protestatio, quam facit, se noluisse derogare ullis Conciliis, sive Generalibus, sive Provincialibus, receptis, firmatisque per usum. His enim verbis supponit Decreta Conciliorum vim suam partim recipere ab usu.

Ad eandem necessitatem publicationis Canonum, in locis faciendâ, ubi servandi sunt, probandam, jam pluries, & à pluribus adhibitum est argumentum petum ex eo, quod Pontifices & Episcopi *Galliæ* instarunt apud Regem, ut Concilii *Tridentini* Decreta publicari mandaret. Validum & convincens est utique, ac facillimum esset, quæ sit ejus vis, explicare ex circumstantiis personarum, temporum, & locorum. Sed vanus foret labor, cum nullus sit rationis compos, qui hoc non sentiat ipsâ solâ terminorum propositione. Idcirco, omisâ hujus facti ponderatione, perpensioneque, hoc unum considerabitur, Episcopos *Galliæ* illa Decreta, prout poterunt, publicasse, cum non possent, ut voluissent, promulgare. Hoc patet ex Conciliis Provincialibus ab illis celebratis, nec non ex Statutis Synodalibus, in quibus, nedum hujus Concilii doctrina, sed & disciplina inserta est. Plura ad id illos impulerunt.

1. Decretorum utilitas, necessitasque. 20. Concilii mens indicata Decretis duobus, quibus frequens illorum publicatio præcipitur. Jam supra citata sunt, & allata ratio hujus præcepti, petita ex peculiari illorum conditione, itidemque manifestata *Cap. 2.* Sess. xxv. in quo omnium Decretorum suorum publicationem implicite præcipit, dum illorum receptionem, in proximo Concilio cujusque Provincie celebrando, faciendam injungit.

Frustrâ objiceretur *PIUM IV.* qui mentem Concilii *Tridentini* melius nosse potuit, quam quivis alius, cum per tres annos illud rexerit, ab anno 1560. ad annum 1563., insinuare illius Decretorum vim à Publicatione nullo modo pendere; consultus siquidem, circa tempus, quo illa obligare inciperent, respondet, quod extrâ Romam id fiet 1. die *Maii* 1564. tribus scilicet mensibus post confirmationem in Consistorio, nullâ factâ mentione Publicationis, quam si necessariam duxisset, ex Concilii mente, jussisset, & tempus illud, à die publicationis incipiendum, declarasset. Facillimè huic Objecto fieret factis.

10. Qui nimis probat, nihil probat. Hæc autem Objectio nimium probat: cum hinc sequeretur, quod non solum publicationi Conciliorum, in locis, quæ illorum Decretis subjiciuntur, necessaria non esset; sed etiam nec illa opus esse in locis, ubi celebrantur, nec illis in quibus confirmantur; cum de ulla publicatione *PII IV.* mentionem non faciat.

20. Bimestre tempus, quo illorum Decretorum vim suspendit, concessum non est, aut esse videtur, nisi ad publicationem in locis faciendam, sine quâ sufficiens illorum cognitio haberi non potest: nec consequenter obligandi vim habere, cum *Lex* obligare

gare nequeat, nisi eos, qui eam sufficienter norunt, aut nosse potuerunt; quod sola publicatione præstari potest.

30. Sanctus *Carolus Borromeus*, nepos *Pii*, ipsius Coadjutor, cooperatur circa benè gesta Avunculi in *Concilio Tridentino*, ideòque utriusque mentem apprimè callens, in fine cuiusque suorum Conciliorum *Mediolanensium*, declaravit, sacrum Concilium *Tridentinum* voluisse, sicuti & prudentia, ut Decreta sua, per loca ipsis subiecta promulgarentur, potissimum in Synodis Diœcesanis: *Unusquisque præterea Episcopus ea in proxima Synodo, ad præscriptum sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, promulgari jubebit.*

Porro, cum Decreta Conciliorum Generalium sint multò majoris momenti, quàm Decreta Conciliorum Provincialium, non dubium quin colligi possit, Concilium *Tridentinum* voluisse, ut sua Decreta in Synodis Diœcesanis publicarentur, ex eo quòd præceperit id fieri de Decretis Conciliorum Provincialium.

Idem inferri potest ex curia, quam habuerunt alia Concilia Provincialia, post Concilium *Tridentinum* celebrata, circa publicationem Canonum à se conditorum. Illinc enim hæc convocata fuere in executionem illius Decretorum; ideòque sua Decreta, quoad fieri potuit, his conformarunt: instinc verò iusserunt, ut sua, in singulis Provinciæ Diœcesibus, promulgarentur. Sunt etiam nonnulla, quæ fenserunt, quod hoc præcipuè modo utilia & fructuosa futura essent. Hujus generis, inter alia, est Concilium *Bituricensis*, relatum Conc. Tom. xv. Præses enim hujus Concilii, post recepta à Cardinalibus illius Decreta, remisit Suffraganeis, ut illa promulgarent, asserens, se id facere, ne accusaretur neglexisse maximam sui officii partem: *Quæ, ut ad Dei omnipotentis gloriam & sinceram Ecclesiæ disciplinam, ea statim ad vos transmittenda curavimus, ne, quod mali poëta faciunt, extremum actum (ut est in proverbio) præcipuam nempe potissimamque laboris nostri partem neglexisse videamur. Agite ergo fratres ea apud vos vestrosque publicari curate.*

Decretum V. Concilii *Mediolanensis II.* An. 1569. habiti; suppledat duo argumenta de necessitate publicandi Canones, per loca illis subiecta. Prius sumitur ex Ecclesia Romana: *Posterius*, ex Ecclesia *Mediolanensi*. Nam præcipiens Episcopus, ut Bullas in Diœcesi suâ quisque publicet, intrâ duos menses, postquam noverit illas Romæ promulgatas, *Duplex* illarum genus distinguit. *Primum*, illarum, quæ præcipiunt illam localem publicationem: *Alterum*, illarum, quæ eam non præcipiunt, quarumque illæ tantum publicandæ sunt, quæ Diœcesi utiles esse posse videntur: Summorum Pontificum quæ quotannis, de qualibet causâ ab illis edentur. *Episcopus duobus saltem post mensibus, quas ille Romæ editas noverit, in sua Diœcesi potissimum promulgandas curet, quas promulgari in iis ipsis jussu erit: tum illas item, quas ad Ecclesiæ gubernationem pertinere aliquâ ratione posse, judicabit.*

Hinc observare juvat, extare Canones, qui Officiales Curia Romana directè respiciunt, & indirectè quoscumque illorum expeditionibus indigentes; & quoad hos Canones, non semper necessarium, ut per loca subdita publicentur. Ejusmodi sunt Regulae Cancellariæ circa Beneficiales Provisiones, modumve judicandi lites.

Alios autem occurrere, qui directè pertinent ad Populum. Hos autem semper per loca publicandos; quia agunt de faciendis, aut vitandis ab ipso. Observandum etiam inter Canones posterioris generis, extare nonnullos, qui ea officia Populi spectant, quæ illorum multa interest numquam oblivisci: & quoad istos, necessarium, ut pluries per loca publicentur, postea inter publicationes competenti intervallo.

Indè factum est, ut Concilium *Tridentinum* Cap. I. SESS. XXIV. de Reform. Matrim. iusserit iterum atque iterum Decretum suum contra *Clandestina Matrimonia*, per loca publicare, prout opus erit.

Tom. I.

Hinc quoque *Mediolanense III.* An. 1573. habitum, præcipit publicare in Ecclesiis Cathedralibus, prima Dominica Quadragesimæ, Canones ipso facto excommunicantes, unde quaque desumantur, sive ex Bullis Pontificum, sive ex Conciliis Generalibus, præsertim Concilio *Tridentino*, sive ex Conciliis Provinciæ, sive ex Statutis Synodalibus, de iis, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent. Hinc idem Concilium *Tit. ult.* præcipit, ut colligantur ex Decretis suis, quæ ad Laicos spectant, illaque promulgentur per partes, tempore convenienti.

CAPUT SEPTIMUM.

Continens Objectiones Generales contra Testimonia supra adducta, circa necessitatem Publicationis faciendæ per loca Decretis subdita.

NE quid dubietatis remaneat, circa allata Testimonia probationemque indè deductam, operæ pretium duximus, quæcumque hic colligere, quæ adversus illa objici possunt.

Primum, quod occurrit, est, quòd inter Concilia, post Concilium *Tridentinum* convocata, extant nonnulla, quæ præcipiant sua Decreta obligare, duos aut sex menses post publicationem factam in Metropoli, sive vivâ voce, sive scripto locis publicis affixo, nullâ factâ mentione publicationis faciendæ intereâ per Diœceses. Hujus generis sunt Concilia *Mediolanensis*, supra laudata: Concilium *Aquense* 1585. Concilium *Tholosanum* 1590. ad calcem Constitutionum, & *Tit.* ubi de iis, quæ generatim illos respiciunt.

Sed hoc objectum facillè solvitur, 1º. Eo planè modo, quò soluta est Objectio petita ex Bullâ *Pii IV.* Nempe, tempus hujus suspensionis concessum esse, ut intereâ per Diœceses publicentur, quæ in Metropoli promulgata sunt. Quod eo verifimilius videtur, quò omni probabilitate caret, hæc Concilia derogare voluisse Concilio *Lateranensi IV.* celeberrimo, aliisque Canonibus maximè notandis, supra laudatis, à quibus præceptum est, ut Conciliorum Statuta in Synodis Diœcesanis publicarentur. Hæc autem solutio confirmatur à quibusdam ex Conciliis objectis, quæ non præcipiunt tempus, à quo Decreta obligare debeant, computandum à die publicationis, factæ in Metropoli, nisi postquam iusserunt, ut illa fieret in qualibet Diœcesi, proxima Synodo in ea celebranda. Ejusmodi est Concilium *Burdigalense* An. 1583. Indè enim sequitur credidisse, non sufficere illa promulgare in Metropoli, sed oportere etiam, ut in Diœcesi publicarentur.

Alia est solutio, brevior quidem, sed non minùs valida: nempe, Concilia, quæ de publicatione in Diœcesi faciendâ obscurè locuta sunt, vel de eâ tacerunt, per cætera interpretanda, quæ illam clarè præceperunt. Sunt enim & numero potiora, nec non & dignitate.

Objectio longè difficilius desumitur ex Concilio *Mexicano*, An. 1585. celebrato; hoc enim expressè dicit publicationem, quæ fit in Metropoli, sufficere ad inducendam obligationem, per totam Provinciam; singulasque, quæ fiunt per Diœceses, fieri tantum ad majorem cautelam. Verba ejus hæc sunt: *Nè autem aliqua persona, sive Secularis, sive Ecclesiastica, ab horum Decretorum observatione per ignorantiam se valeat excusare, sub prætextu quòd huic promulgationi non interfuerit, hæc Synodus decernit sufficientem esse solemnem eorum publicationem in hac Diœcesi factam, ut omnes iisdem subiaceant, ac in eis contentas penas incurrant. Monet etiam, ad uberiorem cautelam, Episcopos, ut eadem in suis Diœcesibus, si opus fuerit; Vicario verò, seu Præsidenti, Sede Episcopali vacante, præcipit, ut infra duos menses, à die habitæ notitia computandos, in Ecclesia Cathedrali, Decreta prædicta respectivè publicari faciant.*

Huic Objectioni nulla responsio convenientior, quam,

quàm, hujus Concilii Patres, in hoc, Doctorum Ultramontanorum opinionem secutos, qui putant, publicationem per Loca Legem ferenti subdita, necessariam non esse, sed sufficere, ut fiat in præcipuo loco districtus: Hoc nixi fundamento, quòd huc confluent aliorum locorum incolæ, qui cæteros certiores facere possint de iis, quæ ibi publicata fuerunt. Verùm hac opinio non est secura, cum agitur de rebus ad salutem necessariis, &, quoad pœnas, nimium dura, nec non à mente majorum nostrorum prorsus aliena, ut ex dictis patet.

Porrò, in his, quæ ad salutem spectant, tutius est sequendum; &, quoad pœnas, humanior sententia amplectenda est. De periculo animarum constat, ex eo quòd extranei in loco hoc existentes, sæpè sæpius non interfunt promulgationi Legum, &, si adferint, nequaquam singula, quæ publicantur, memoriter retinere possunt: proindeque multominus eis fas est, ad aliorum notitiam illa transmittere. Præterea, hæc sententia videtur contraria Juri Naturali, quòd prohibet, ad impossibile obligare quemquam, nihilque magis impossibile, quàm ut quis agat, vitæve, quòd ignorat sibi præceptum, vetitumve.

Similis Objectio eruitur, ex Praxi Ecclesiæ Romanæ circa Bullarum promulgationem Romæ factam, vel viva voce, in Ecclesiis, vel *S. Petri*, vel *S. Johannis Lateranensis*, vel scripto affixo locis consuetis.

Similisque recurrit solutio. Aliam addere licet; nempe, quòd ratio, propter quam Romæ fit promulgatio, postulat ut, per alia loca Bullis subdita, fiat: alia enim non est, quàm ut à nullo prætendi possit excusatio ignorantie, ut patet ex Bulla *Pii IV.* circa Confirmationem Decretorum Concilii Tridentini, in qua hæc leguntur, sicut in cæteris: *Ut hæc ad omnium notitiam perveniant, neve quis excusatione ignorantie uti possit, cum illi, quibus per loca prædicta non promulgantur Bullæ Pontificiæ, justam excusationis causam habeant, se illarum notitiam sufficientem non habuisse.*

Præterea, sunt nonnullæ Bullæ, quæ ipsarum promulgationem, per loca, præcipiant, ut supra observatum est, in Decreto 5º. *Concilii II. Mediolanensis*: quoad alias, promulgatio per Dioceses necessaria non est; cum istas directè & proximè non spectent, sed solum Jura Pontificum, seu Præfensiones, vel Officialium Curie Romanæ, aliaque eidem Curie peculiaris. De his autem Bullis intelligendum, est quòd Bullæ Pontificiæ obligent, etsi Romæ tantum promulgatæ fuerint.

Frustrà diceretur, quòd Roma sit Patria communis omnium Christianorum, cum plurimi ibi degant ejusque Nationis; ideòque, promulgationem ibidem factam, censei factam omnibus fidelibus; cum hi alios quodammodò repræsentent: Addereturque, hanc promulgationem habendam tanquam factam, in cætu generali omnium Christianorum totius orbis: frustrà, inquam, id objiceretur, & simile quid prætenderetur, de locis, in quibus sedent Patriarchæ, vel Primates, vel Metropolitanis, quoad illos, qui mediata subsunt ipsorum Jurisdictioni.

Nam, præterquam quòd huic Objectioni jam supra satisfactum sit, dum sermo factus est de Canone *Mexicano*, præcipiente, ut facta in Metropoli promulgatio sufficiat, quoad omnia & singula loca totius Provinciæ; responderi etiam potest, innumera supra citata Concilia, quæ præceperunt, ut Decreta sua aliorumque Conciliorum, per Dioceses promulgentur, non ignorasse hujusmodi magnarum Sedium prærogativas, nec tamen, hac in re, illarum habendam rationem censuisse; sed, propter animarum salutem, quæ hinc periclitaretur, sprete his subtilitatibus, providisse, ut, per loca singula Decretis subdita, promulgatio ubique terrarum fieret.

In vanum quoque objiceretur inserta in nonnullis Bullis *Clausula*, ut, post promulgationem Romæ factam, ipse universos Fideles obligarent: & in exemplum adducerentur Bulla *Clementis VIII.* circa opera

Caroli Molinæ, & Bulla *Urbanæ VIII.* circa Librum inscriptum *Augustinus Iprensis* quæ à *Van Espen* referuntur in 4. Parte *Promulgationis Legum*. Nam hujusmodi clausula rarè inseritur, recens est, toti antiquitati contraria, inventaque ad sopiendas quædam Controversias, nulla habita fructus vel successus ratione. De hac videtis laudatum Autorem fusè differentem, quòd ab aliis jam feliciter actum est, iterum agere, nec decet nec juvat.

Demum, sunt qui existimant Modum promulgandi Leges rem esse merae Discipline, ac omnino pendere à voluntate illas ferentis; ita ut, si voluerit, præcipere possit, ut facta Promulgatio in præcipuo suæ ditionis loco, ergà alia loca sufficiat, alià verò ullà necessaria non sit. Sed hi non attendunt, quòd finis Promulgationis illius postulet ut ita fiat, ut ad certam sufficientemque Legum notitiam perducere possit, quotquot illis subsunt, & in potestate Legislatoris non est, quòd facta in loco ditionis ad hujusmodi notitiam perducatur, quando ista longè latèque patet, quòdque si Subditos suos obligaret ad observationem Legum suarum sine alia promulgatione, illos ad impossibile obligaret, cum nullus implere possit quòd ignorat. Non ergò pendet à voluntate Legislatoris, ut suas Leges, quo velit modo, promulgare faciat; sed illas ita promulgandas curare debet, ut Subditi illas certè nosse possint, alias jus non habet exigendi ab his, ut illas servent: si verò exigat, in Jus Naturale & Divinum peccat; hæc enim vetant ne quis ad impossibile obligetur.

TITULUS X.

Summa Dissertationis, circa Autoritatem Legis purè prohibitive & Nullitatem Actuum, adversus ejus dispositionem factorum in qua prougnatur Legem illam vi sua Actus hos irritare.

Pincipiò distinguenda sunt, hac in re, variae Legum species. Quædam permittunt, quædam præcipiunt, quædam prohibent.

Nulla est difficultas circa Leges Permissivas, quibus questio Nullitatis adplicari nequit. Quoad Præceptivas, communior opinio est; eas Nullitatem non importare, nisi diserte pœnam illam nullitatis pronuntient. Id *D. Le Maître* proponit velut Principium, in suo Tractatu *Des Crées*, Cap. 18. & *Mornacius* ad Leg. 1. ff. de Procurat. Non tamen asserimus semper esse necessarium quoad usum, cum Leges aliquam præcipiunt formalitatem, pœnam nullitatis exprimi, ad nullos efficiendos actus, in quibus solemnitates à Lege constitutæ, neglectæ fuerunt. Nam si actus illi sint magni momenti, v. g. Testamenta, Actusque similes, illi declarantur nulli, cum deest aliqua solemnitas à Consuetudine Locorum requisitorum; quamvis non ferat solemnitates observandas esse, sub pœna nullitatis; quia juxta Jurisconsultos, forma dat esse rei; cessat res existere, si forma desit.

Non hîc de ejusmodi Legibus agitur. Ambigitur tantum de *Prohibitivis*, & quæritur, an Actus dispositioni Legis Prohibitivæ contrarii ipso jure sint nulli?

Perpicuitatis gratiâ, *Quatuor Casus* mihi distinguendi videntur. *Primus*, cum Lex nullitatis pœnam nominatim sancit; & tunc nulla est difficultas. Nulla est etiam in *Secundo Casu*; scilicet, cum pœna nullitatis aliâs, adversus infractores, Lex sancit; hinc enim actus nullus est, debitaque alia pœna.

Tertius Casus est, quò Lex aliquid prohibet, certamque pœnam fert in infractores. Quidam Doctores volunt, actum, in eo Casu, Legi adversum, nullum insuper esse; quamvis pœna in Lege lata executionem fortiri debeat. Verùm opinio contraria à